

Erasmus+

**Έκθεση για την επίσκεψη job shadowing σε σχολείο στο
Stony Stratford, Milton Keynes της Αγγλίας
(στα πλαίσια του ERASMUS+)**

Στις 24-28 Νοεμβρίου 2014, στα πλαίσια του προγράμματος ERASMUS+, Action 1, στο οποίο συμμετέχει το σχολείο μας, **Β΄ Δημοτικό Σχολείο Λατισίων (Κ.Α.)**, είχαμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε, με τη δασκάλα της Α' τάξης, ένα σχολείο στην πόλη Stony Stratford, Milton Keynes, στην Αγγλία. Η επίσκεψη είχε τη μορφή Job shadowing στα πλαίσια του προγράμματος επιμόρφωσης του προσωπικού, το οποίο έχει εκπονήσει το σχολείο μας με τίτλο: **"Improving Leadership and Learning Opportunities to our Children"**, έχει εγκριθεί και επιχορηγείται από το Ι.Δ.Ε.Π. Πριν δυο χρόνια, όταν εργαζόμασταν σε σχολείο της Λεμεσού, συνεργαστήκαμε με αυτό το σχολείο σε πρόγραμμα Comenius για σχολικές συμπράξεις. Οι καλές σχέσεις που είχαμε αναπτύξει διευκόλυναν σημαντικά την προσπάθεια να υλοποιήσουμε το νέο πρόγραμμα και να πάμε ένα βήμα παραπέρα τη συνεργασία μας.

Το συγκεκριμένο σχολείο που επισκεφτήκαμε είναι ένα μικρό δημόσιο σχολείο, ένα συγκρότημα, με 200 περίπου παιδιά, στο οποίο λειτουργούν Νηπιαγωγείο και οι δυο πρώτες τάξεις του Δημοτικού. Οι υπεύθυνοι του σχολείου είχαν οργανώσει και επίσκεψή μας στο γειτονικό Junior School το οποίο περιλαμβάνει τις υπόλοιπες τάξεις του Δημοτικού. Στην Αγγλία υπάρχουν διαφορετικοί τύποι σχολείων και σε κάθε περιοχή υπάρχει αρκετή διαφοροποίηση και αποκεντρωμένο σύστημα διοίκησης. Το σχολείο είναι πάρα πολύ καλά εξοπλισμένο με πλούσιο τεχνολογικό και άλλο εξοπλισμό. Σε κάθε αίθουσα υπάρχει βιντεοπροβολέας και διαδραστικός πίνακας. Υπάρχουν γωνιές με laptops, tablets ή ipad. Είναι εμφανές, από την πρώτη στιγμή, η πολύ καλή οργάνωση, η ηρεμία και ευγένεια των παιδιών καθώς και η πολύ ζεστή ατμόσφαιρα που δημιουργεί η φιλοξενία των ανθρώπων. Στο σχολείο, εκτός από το διδακτικό προσωπικό (10 εκπαιδευτικοί), εργοδοτούνται 12 βοηθοί δασκάλων, 4 καθαρίστριες, 4 άτομα στη διάρκεια του γεύματος και 2 άτομα στη Γραμματεία και στο λογιστήριο.

Το σχολείο λειτουργεί αποκεντρωμένα, με αρκετές υπευθυνότητες και δυνατότητες για τη Διευθύντρια. Η Διευθύντρια έχει τακτικές συναντήσεις με τους Governors του σχολείου, τρεις φορές κάθε τρίμηνο, όπου συζητούνται και αποφασίζονται θέματα στους τομείς: Πολιτικές του σχολείου, Πόροι και οικονομικά θέματα, Αναλυτικό πρόγραμμα. Επίσης οι governors εγκρίνουν τις δαπάνες που υπερβαίνουν τις 5000 λίρες, συντάσσουν εκθέσεις και βάζουν στόχους για τη Διευθύντρια.

Το σχολείο δίνει μεγάλη έμφαση στην επικοινωνία με τους γονείς. Μέσα από την ιστοσελίδα του σχολείου, με μηνιαία ενημερωτικά δελτία, με την πλατφόρμα μάθησης (με δραστηριότητες για το σπίτι), με επισκέψεις των γονιών στις τάξεις. Υπάρχει επίσης, βραδιά γονιών κάθε τρίμηνο για ενημέρωση των γονιών για κάθε παιδί. Οργανώνονται, μια φορά το χρόνο, εργαστήρια για γονείς όπου κάθε γονιός μπορεί να παρακολουθήσει τρία από τα τέσσερα θέματα, τα οποία προσφέρονται στο σχολείο. Η Διευθύντρια του σχολείου οργανώνει 2-3 φορές το χρόνο πρωινές συναντήσεις με τους γονείς στις οποίες δίνεται έμφαση σε θέματα συμπεριφοράς, κοινωνικοποίησης και κοινωνικών δεξιοτήτων. Διοργανώνονται επίσης, open days, κατά τις οποίες οι γονείς μπορούν να έρθουν στο σχολείο, να επισκεφτούν τις τάξεις κατά τη διάρκεια λειτουργίας τους, να ξεναγηθούν στους χώρους και να ενημερωθούν από τη Διευθύντρια για τη λειτουργία του σχολείου.

Είχαμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε όλες τις τάξεις του Νηπιαγωγείου, του Δημοτικού σχολείου και του Junior School, να παρακολουθήσουμε μαθήματα, να συνομιλήσουμε με τους δασκάλους και τα παιδιά. Αξίζει να σημειωθεί πως σε κάθε τάξη οι δάσκαλοι είχαν όλα τα εφόδια για να κάνουν με επάρκεια τη δουλειά τους. Ο καλός εξοπλισμός του σχολείου επεκτείνεται και σε άλλους τομείς όπως των επίπλων, των εποπτικών και διδακτικών μέσων, των κατάλληλων χώρων. Το κτίριο του σχολείου επεκτείνεται για να μπορεί να φιλοξενήσει και άλλα παιδιά την επόμενη σχολική χρονιά. Οι βοηθοί δάσκαλοι είναι σημαντικό στήριγμα της καθημερινής διδακτικής και παιδαγωγικής πράξης. Στηρίζουν τη συνεργατική δουλειά σε ομάδες, βοηθούν τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, προετοιμάζουν τα υλικά και τα διδακτικά μέσα. Αυτή η πρακτική και επένδυση λειτουργεί προληπτικά και στα φαινόμενα παραβατικής συμπεριφοράς στην τάξη. Ελέγχεται άμεσα κάθε ενέργεια των παιδιών και απελευθερώνει το δάσκαλο να αφιερωθεί 100% στο διδακτικό και παιδαγωγικό του έργο. Θεωρούμε ότι μια τέτοια επένδυση στο εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι επείγουσα, αναγκαία και θα έχει πολλαπλάσια οφέλη από οποιαδήποτε άλλη ετεροχρονισμένη παρέμβαση.

Τα μαθήματα αρχίζουν στις 8:40 π.μ. και τελειώνουν στις 3:00 μ.μ. Υπάρχει διάλειμμα 10:45 – 11:00 και διάλειμμα για το γεύμα 12:00 – 1:00 μ.μ. Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος για το γεύμα, ο μισός χρόνος αφιερώνεται σε καθοδηγημένες αθλητικές δραστηριότητες. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν συχνά μικρά διαλείμματα κατά τη διάρκεια των μαθημάτων για κίνηση των παιδιών και αναζωογόνηση. Αυτά τα μικρά διαλείμματα, πεντάλεπτα συνήθως, μπορεί να είναι μέσα στην τάξη ή στην αυλή. Δίνουν την ευκαιρία στα παιδιά να κινηθούν, να χορέψουν, να αλλάξουν παραστάσεις, να πάρουν δυνάμεις για τη συνέχεια. Υπάρχει αρκετή ευελιξία του δασκάλου στον τρόπο λειτουργίας και αξιοποίησης του χρόνου. Το όλο πρόγραμμα του σχολείου είναι ευέλικτο και δίνει έμφαση στην επίτευξη στόχων και δεξιοτήτων για το κάθε παιδί.

Στις πρώτες τάξεις δεν υπάρχουν σχολικά εγχειρίδια. Η χρήση των τετραδίων ήταν ελάχιστη. Τα παιδιά χρησιμοποιούν ατομικά πλαστικά «πινακάκια» στα οποία γράφουν με μαρκαδόρους. Μετακινούνται συνεχώς από τον «κύκλο στο χαλί» σε ομάδες εργασίας. Η εργασία στις ομάδες είναι συχνά διαφοροποιημένη ανάλογα με τις δυνατότητες των παιδιών και το στάδιο που

έχουν φτάσει. Όταν για κάποιο θέμα η κάθε ομάδα παιδιών αναλαμβάνει διαφορετική εργασία, τότε το θέμα επαναλαμβάνεται σχεδόν όλη τη βδομάδα ούτως ώστε όλα τα παιδιά να προλάβουν να περάσουν από όλες τις ομάδες. Δεν υπάρχει επιμονή να κάνουν όλα τα παιδιά τα ίδια πράγματα την ίδια χρονική περίοδο. Δίνουν την ευκαιρία στα παιδιά να προχωρούν με το ρυθμό τους, τα παρακολουθούν, αξιολογούν την πρόοδο του κάθε παιδιού, το στηρίζουν με εξατομικευμένη δουλειά για να πετυχαίνει τους στόχους. Εδώ είναι τεράστια η συνεισφορά των βοηθών δασκάλων και των ειδικών εκπαιδευτικών. Υπάρχει ιδιαίτερη φροντίδα για τα παιδιά στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού. Σε κάθε τάξη υπάρχει ο βοηθός δάσκαλος και έτσι η τάξη στα περισσότερα μαθήματα μοιράζεται ώστε να δοθεί μεγαλύτερη εξατομικευμένη βοήθεια στα παιδιά που τη χρειάζονται στα πρώτα βήματα της εκπαιδευτικής τους προσπάθειας. Εμείς ακόμα παραμένουμε σε κάποια αναποτελεσματικά υποτυπώδη σχήματα ενισχυτικής διδασκαλίας και οι αρμόδιοι κωφεύουν στην αναγκαιότητα για ουσιαστική μείωση του αριθμού των παιδιών στην τάξη και την καθιέρωση, επιτέλους, του δεύτερου δασκάλου στις μικρότερες τάξεις.

Τα παιδιά ξεκινούν ομαλά το Δημοτικό σχολείο χωρίς την πίεση γνωσιοκεντρικού προγράμματος. Είναι ώριμα πια, έχουν «χορτάσει» το παιχνίδι και έχουν αποκτήσει θετική στάση για τη μαθησιακή διαδικασία και προχωρούν με γοργά και αποτελεσματικά βήματα. Αναλογιστείτε τώρα τα δικά μας πρωτάκια που στα έξι τους, ανώριμα και χωρίς καμιά παιδαγωγική προσέγγιση βιάζονται να διαβάσουν μέχρι τα Χριστούγεννα. Δεν είναι καθόλου περίεργο που μια ολοένα και μεγαλύτερη μερίδα παιδιών μισεί το σχολείο, καταφεύγει σε παραβατική συμπεριφορά και οδηγείται στη σχολική αποτυχία με γνωσιοκεντρικά αναλυτικά προγράμματα και πιεστική ύλη που δεν συνάδει με την αντιληπτική τους ικανότητα και τα ενδιαφέροντά τους.

Μεγάλη σημασία δίνεται επίσης στην τέχνη, τις ελεύθερες και δημιουργικές δραστηριότητες και το φυσικό περιβάλλον. Εκείνο όμως που εντυπωσιάζει πραγματικά τον επισκέπτη είναι η ηρεμία και ο σεβασμός που δείχνουν τα παιδιά στις μεταξύ τους σχέσεις, η ανάληψη των ευθυνών για τα ζητήματα που τα αφορούν, η ανεξαρτησία τους στη φροντίδα για το γεύμα τους ή άλλες δραστηριότητες. Στα παιδιά παρέχεται, από φέτος, πλήρες γεύμα το μεσημέρι. Το γεύμα είναι δωρεάν για όλα τα παιδιά μέχρι τη Δευτέρα τάξη. Τα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων πληρώνουν ένα ποσό περίπου € 2,30/ημέρα. Σημαντική καινοτομία για το σχολείο είναι το “forest school”. Διοργανώνεται κάθε Πέμπτη και Παρασκευή, κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς. Τα παιδιά της κάθε τάξης μοιράζονται σε δυο ομάδες. Η μια ομάδα παραμένει στο σχολείο για διάφορες αθλητικές, συνήθως, δραστηριότητες. Η άλλη ομάδα, με κατάλληλη ενδυμασία και τη συνοδεία 5 ενηλίκων (εκπαιδευμένου δασκάλου, δασκάλου της τάξης και γονιών), θα πάει για δυο ώρες στο γειτονικό δάσος. Οι γονείς που θα συνοδεύουν τα παιδιά πρέπει να έχουν περάσει από ειδική εκπαίδευση και να έχουν πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τις αρμόδιες αρχές. Λαμβάνεται πρόνοια ώστε κάθε ομάδα παιδιών τη μια χρονιά να πάει στο δάσος το Φθινόπωρο και την επόμενη χρονιά την Άνοιξη.

Οι αίθουσες διδασκαλίας μεγάλες, με λειτουργικά, μικρά, ελαφριά θρανία και καρέκλες. Θρανία και καρέκλες σχεδιασμένα ανάλογα με τη

σωματική ανάπτυξη των μαθητών. Σκεφτείτε τώρα και τα δικά μας ογκώδη δυσλειτουργικά βαριά θρανία χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η σωματική διάπλαση των παιδιών. Σε πιάνει κατάθλιψη και οργή για όλους αυτούς που αποφασίζουν, χωρίς να ρωτούν τους εκπαιδευτικούς, και «φορτώνουν» στα σχολεία ότι άχρηστο θέλουν να ξεφορτωθούν διάφορες εταιρείες, χωρίς καμιά παιδαγωγική ευαισθησία. Οι αίθουσες έχουν τον απαραίτητο χώρο για να δημιουργούνται οι γωνιές εργασίας, να κινούνται άνετα τα παιδιά, να αποθηκεύονται με επιμέλεια τα υλικά και τα διδακτικά μέσα και να γίνονται όλες οι απαραίτητες δραστηριότητες.

Μας δόθηκε επίσης η δυνατότητα να ξεναγηθούμε σε ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους, σε μουσεία και τοποθεσίες ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος. Η σύντομη αυτή επίσκεψη μας έδωσε εμπειρίες και ιδέες χρήσιμες και για το δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα. Θεωρούμε λοιπόν ότι έχουμε να κερδίσουμε πολλά αν αξιοποιήσουμε σωστά τα θετικά στοιχεία που συνάδουν με το δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα. Υπάρχουν πολλά στοιχεία που μπορούν άμεσα να αξιοποιηθούν και να αποτελέσουν βήματα εκσυγχρονισμού της παιδείας μας. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, που ευαγγελίζονται τα τελευταία χρόνια οι κυβερνήσεις, δεν μπορεί να παραμένει στα λόγια και να αγνοεί την πλούσια εμπειρία άλλων χωρών. Υπάρχουν αποτελεσματικοί δρόμοι για να βαδίσουμε, όπως φυσικά υπάρχουν και κακοτοπιές που οφείλουμε να αποφύγουμε.

Σε κάθε βήμα μας συναντήσαμε τη θερμή φιλοξενία και την προθυμία να λύσουν κάθε μας απορία, τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι άλλοι φορείς. Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον ρωτούσαν για την ιστορία και τον πολιτισμό της Κύπρου. Κατά τη διάρκεια της παραμονής μας, είχαν οργανώσει στο σχολείο «Ημέρα Κύπρου», όπου τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν την Κύπρο από διάφορες οπτικές. Δοκίμασαν φαγητά, χόρεψαν, τραγούδησαν, άκουσαν μουσική και έκαναν μικρές παρουσιάσεις. Εμείς είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε με όλα τα παιδιά, να τους διδάξουμε λέξεις και φράσεις στα ελληνικά, χορό και να απαντήσουμε σε θέματα που αφορούσαν στην Κύπρο και στον τρόπο ζωής στο νησί.

Απομένει σ' εμάς να δείξουμε αν μπορούμε να αξιοποιήσουμε όλα αυτά τα θετικά στοιχεία γόνιμα και δημιουργικά για την αποτελεσματική αναβάθμιση της παιδείας μας. Υπάρχουν πολλά πρακτικά και άμεσα βήματα που θα μπορούσαν να γίνουν με σωστό προγραμματισμό, αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων λαών, σωστή αξιοποίηση των οικονομικών πόρων και αλλαγή νοοτροπίας σε καθημερινά θέματα. Η ουσία είναι αν έχουμε τη διάθεση να στηρίζουμε τη δωρεάν ενιαία δημόσια παιδεία με αποτελεσματικά μέτρα, αν έχουμε τη διάθεση να στηρίζουμε την οικογένεια και τα παιδιά στα πρώτα τους βήματα στη ζωή και την εκπαίδευση. Αν έχουμε τη διάθεση να συγκρουστούμε με συμφέροντα που θέλουν το σχολείο παραμάγαζο της αγοράς, παιδοφυλακτήριο ψευτοκατάρτισης που θα «εξυπηρετεί» τους απασχολήσιμους γονείς.

Πολλά από τα στοιχεία που είδαμε στο σχολείο της Αγγλίας θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν για προβληματισμό. Δεν είναι φυσικά όλα τέλεια, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης που βρίσκουν την ευκαιρία

πολλές κυβερνήσεις για περικοπές δικαιωμάτων και κοινωνικών παροχών προς τους πολίτες. Υπάρχουν όμως πολλά στοιχεία που μπορούμε να εφαρμόσουμε και στα δικά μας σχολεία αυτούσια ή τροποποιημένα. Η πείρα άλλων χωρών σε πολλούς τομείς, αλλά και στην εκπαίδευση που μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα, είναι χρήσιμη και μπορεί να αξιοποιηθεί κατάλληλα εξοικονομώντας συγχρόνως πόρους, χρόνο και κόπο. Αν ενδιαφερόμαστε υπάρχουν και ιδέες και λύσεις.

Σημαντικά στοιχεία του εκπαιδευτικού συστήματος στην Αγγλία:

- Διαφορετικά μοντέλα σχολείων στη βασική εκπαίδευση.
- Αποκεντρωμένη διοίκηση με σημαντικές αρμοδιότητες για το Διευθυντή του σχολείου.
- Σταθερό, μόνιμο προσωπικό στα σχολεία. (μπορούν να εργάζονται όλα τα χρόνια στο ίδιο σχολείο)
- Ανθρώπινο και λογικό ωρολόγιο πρόγραμμα για τα παιδιά.
- Βοηθοί δάσκαλοι στις τάξεις, κυρίως στις μικρότερες.
- Πλήρως εξοπλισμένα σχολεία.
- Σοβαρές κοινωνικές παροχές στην οικογένεια, μέσα από τα σχολεία. (πλήρη γεύματα μαγειρευμένα στην κουζίνα του σχολείου, δεξιότητες ζωής μέσα από τις σχολικές δραστηριότητες, forest school, κ.λπ.)
- Πλήρης μηχανογράφηση του έργου του σχολείου.
- Έμφαση στην επικοινωνία και ενημέρωση των γονιών για το έργο του σχολείου.
- Πολιτικές και προγράμματα που προάγουν τις δεξιότητες ζωής και την υπευθυνότητα στην πράξη. (ανακύκλωση, forest school, κ.ά)

Εισηγήσεις για υλοποίηση στο εκπαιδευτικό μας σύστημα

(ενσωματώνουν και εμπειρίες μας από άλλα 12 εκπαιδευτικά συστήματα που είχαμε την ευκαιρία να μελετήσουμε σε επισκέψεις μας κατά τη διάρκεια προγραμμάτων Comenius, eTwinning και Σεμιναρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης)

- Άμεση υλοποίηση της σταθερότητας του προσωπικού στα σχολεία (με μια συμφωνημένη μεταβατική περίοδο)
- Άμεση αλλαγή ωρολογίου προγράμματος. Τα μαθήματα να ξεκινούν το νωρίτερο στις 8:30 π.μ. Σοβαρή μείωση των περιόδων διδασκαλίας και των αντικειμένων σε κάθε τάξη. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να υλοποιηθεί ο δεύτερος δάσκαλος στην Α' και Β' τάξη, η επέκταση του υπεύθυνου τμήματος, η πραγματική, σοβαρή και περαιτέρω στήριξη παιδιών που έχουν μαθησιακές δυσκολίες, αλλόγλωσσων κ.λ.π.
- Τα παιδιά να πηγαίνουν στο σχολείο με τη συμπλήρωση του 7^{ου} έτους της ηλικίας τους. Εναλλακτικά για αποφυγή κτιριολογικών προβλημάτων να υπάρξει άμεση αλλαγή του Αναλυτικού Προγράμματος της Α' τάξης και να εφαρμοστεί παρόμοιο με την Προδημοτική. «Καίμε» και «βιάζουμε» γνωσιολογικά τα παιδιά μας από τα πρώτα τους χρόνια.

- Αποκεντρωμένη διοίκηση με σοβαρές αρμοδιότητες στους Διευθυντές των σχολείων. Κατάργηση των «μεσαζόντων» ή/και αλλαγή αρμοδιοτήτων: Σχολική Εφορεία, Ε.Ε.Υ, κ.λ.π.
- Κοινωνικές παροχές στις οικογένειες μέσα από το σχολείο: πλήρες γεύμα σε όλα τα παιδιά, δωρεάν μεταφορές σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, εκπαιδευτικές επισκέψεις κ.λ.π.
- Αποφόρτωση του Αναλυτικού Προγράμματος, προώθηση και εφαρμογή δεξιοτήτων ζωής στην πράξη και όχι μέσα από βιβλία και φυλλάδια.

Μανόλης Σόβολος

Διευθυντής

Δημοτικό Σχολείο Λατσιών Β' (Κ.Α.)